

Astèrix contra l'imperi McDonald's

El dia 30 de juny començarà a França el judici a José Bové, el pagès que va esdevenir una celebritat mundial després de desmuntar amb l'ajut del seus partidaris un restaurant McDonald's del seu poble, Milhau.

La història podria començar així: Som a l'any 1999 dC i l'imperi McDonald's (117 països, 250.000 restaurants a tot el món) continua imparable la seva extensió per tot el territori de l'estat francès. Tot el territori...? No! Un petit poblet del Larzac, una regió pedregosa del sud del país perduda entre Bordeus i l'antiga Gascunya intenta de resistir a l'invasor.

La vida no és gens planera per als pagesos del poble de Milhau, seguidors de José Bové i del sindicat *Confédération Paysanne* (CP). Després de quasi vint-i-cinc anys de lluita i molts sacrificis, els pagesos de la regió han aconseguit que el seu formatge rocafort sigui apreciat a tot arreu del món, fins i tot al cor de l'imperi, als Estats Units. A final dels anys 90, França venia unes 440 tones de rocafort l'any al gegant nord-americà.

Bové i la seva dona Alice produeixen llet d'ovella per fabricar aquest conegut formatge occità. Tot un èxit per a una parella que va començar envaint les seves futures terres el 1976, quan encara eren un camp d'entrenament militar... El febrer del 1998 l'Organització Mundial de Comerç condemnà la Unió Europea perquè es negava a importar carn nord-americana amb hormones. L'OMC va assenyalar en el seu veredict que la carn no representava cap perill per a la salut humana, i que els Estats Units podien imposar sancions en represàlia. Un any després, el quilo de rocafort passava de 30 dòlars a 60 a Washington.

Per la CP, un sindicat fins aleshores

minoritari en el paisatge altament polititzat de l'agricultura francesa, aquesta decisió era inadmissible. Bové i el Consell Nacional del sindicat, després de reunir-se amb el ministre d'Agricultura, Jean Glavany, que els assegura que no hi pot fer res, decideixen de dur a terme una acció de protesta simbòlica.

El sindicat distribueix pamflets per tota la regió anunciant per al 12

El fenomen Bové té un aire d'autenticitat i d'innocència que semblava oblidat en la classe política francesa 'post-maig del 68'.

d'agost de 1999 una concentració davant el McDonald's en construcció a Milhau. Segons Bové, la gendarmeria local i fins i tot la prefecta n'estan al corrent. A la concentració, malgrat les vacances, hi acudeixen unes tres-centes persones. La policia ha "suggerit" als organitzadors que desmuntin simbòlicament un cartell de McDonald's o alguna cosa semblant, segons les declaracions posteriors dels acusats... Però Bové i els seus seguidors entren a l'obra i se n'enduen les finestres, el sostres, els inter-

ruptors. "Es com un *kit* de decoració", dirà més tard Bové. Els manifestants planten el material davant la prefectura i després tothom se'n va a dinar.

Fins aquí la broma, més o menys pesada, més o menys impactant en un país en plena calorada d'estiu. L'endemà les coses sembla que embogeixen: el director del restaurant parla d'un milió de francs (vint-i-cinc milions de pessetes) en desperfectes; després seran 40.000. La prefecta acusa Bové d'haver utilitzat la mainada per escapar-se, alhora que la policia anuncia la "destrucció" del restaurant. La jutgessa local, novella en l'ofici, declara presó incondicional per a Bové i cinc participants més. Comencen les primeres protestes, la premsa parla d'un nou Astèrix gal. Bové es nega a pagar la fiança. Quan sortirà de la presó hi haurà cinc-centes persones esperant-lo al poble.

Un any després, per al judici que començarà el 30 de juny, hi ha prevista una concentració a Milhau de tres dies de durada, amb l'assistència prevista de milers de joves, concerts de nit, fira de productes naturals de dia i debats sobre la tan criticada globalització, l'agricultura biològica o els organismes genèticament modificats (www.confederationpaysanne.fr).

Alternativa pagesa. El fenomen Bové és particularment curiós a l'estat francès, on la pagesia ha representat tradicionalment la reacció, el conservadorisme social per excel·lència des dels temps de la revolució del 1789. Però vet aquí

que un petit sindicat agrícola es permet de plantar cara a la poderosa Federació Nacional de Sindicats d'Explotadors Agrícoles (sic, FN-SA), la que ha organitzat durant anys la destrucció de les maduixes andaluses quan travessen la frontera del Pirineu.

La FNSEA va ser fundada el 1945 sobre les cendres encara no apagades del sindicat agrícola vertical del règim de Vichy (col·laborador de l'invasor alemany). En les darreres eleccions a les cambres agrícoles va obtenir el 60% dels vots.

La CP, fundada el 1987, representa en canvi el 20% de l'electorat pagès, però no dubta a denunciar els excessos de l'agricultura intensiva i altament competitiva, que a regions com la Bretanya o Normandia ha exigit enormes sacrificis i reconversions. Reconversions que han acabat culminant, aquests dos últims anys, en una sèrie d'escàndols alimentaris (pollastres amb diòxina, vaques boges) devastadors per al sector.

L'alternativa de Bové i els seus companys és una agricultura "amb arrels", biològica o no, però en tot cas respectuosa del medi en què s'ha desenvolupat durant generacions. Bové tant s'oposa a la Política Agrícola Comuna (PAC), que permet d'exportar els excedents europeus a preus rebentats, com a l'aliança recent entre la investigació genètica i la indústria agroalimentària. Una posició que li ha creat més enemics que amics.

"No necessitem els organismes genèticament manipulats (OGM) per fer el nostre ofici. A l'agricultura [aquests organismes] només serveixen per resoldre malament, i perillosament, els problemes que planteja el productivisme", explica Bové en un llibre d'aparició recent a França (*El món no és una mercaderia*) i que s'ha convertit en un èxit de vendes.

Un heroi silenciós. En conseqüència, des de fa mesos, José Bové és un home buscat pels periodistes. Pels qui han tingut l'oportunitat de trobar-s'hi, com aquest cronista, en Bové sembla a primera vista un home fonamentalment feliç. Lluèix un bigoti de cotxer, una pipa que

encén una vegada i una altra, i un accent fort del sud francès, encara que el seu moviment ha sabut reivindicar com a cosa seva l'occità. *Gardarem lo ròcafòrt* ("Preservarem el roquefort") va ser el crit de protesta de la manifestació de Milhau.

Des que va sortir de la presó, després de l'incident del McDonald's, Bové ha multiplicat les accions per denunciar el que considera una política neoliberal nefasta, tant francesa com internacional, tant agrícola com econòmica i social en general. El novembre del 99 es va convertir en un dels protagonistes de les protestes de Seattle que van obstaculitzar la reunió de l'OMC. El gener d'enguany va intentar boicotar la reunió anual d'empresaris i financers de Davos (Suïssa), i no fa ni un mes visitava els independentistes de la Nova Caledònia, al mig de l'oceà Pacífic.

Hàbil polemista, forjat en trenta anys de militància pacifista i ecologista, en Bové era conscient que als Estats Units tenia una oportunitat d'or per a fer sentir el seu missatge. Durant dues setmanes es va passejar pel país amb dos-cents quilos de rocafort, disposat a convèncer per la panxa i l'olfacte el públic nord-americà que el seu formatge no mereixia un impost duaner del

100%. Va triomfar, si triomfar és aparèixer un quart d'hora a les televisions nord-americanes i a la portada del *New York Times*. A Davos, en Bové va aprofitar també el fet que l'havien convidat formalment al Fòrum Econòmic Mundial per presentar-s'hi amb centenars de manifestants. "M'han dit que podia portar convidats. N'he portats mil", va explicar amb un somriure sorneguer a qui signa aquest article. Però a Seattle, com a Davos, com a la Bretanya, en Bové i els seus companys antimundialització van tenir l'oportunitat de tastar també el que poden ser abans de gaire les llavors de la discòrdia dins el moviment alternatiu mundial: els interessos nacionals i la ira d'uns quants descontrolats.

Mirat en conjunt, el fenomen Bové té un aire d'autenticitat i d'innocència que semblava oblidat en la classe política francesa, plena de reciclats "post-maig del 68". Potser perquè Bové ha estat un personatge a l'ombra tots aquests anys, el tipus d'heroi silenciós que tant agrada a una societat escèptica. O potser perquè, abans que tot i fonamentalment, aquest nou Astèrix és un artesà que va descobrir fa temps la seva pròpia poció màgica.

Jordi Zamora (París)

José Bové és, abans de tot, un pagès atípic. No té gens de dificultats per a criticar les grans explotacions agrícoles franceses o les mesures macroeconòmiques de l'FMI als països del Tercer Món.